

Bosman, A. M. T., & de Groot, A. M. B. (1993). Lezen en spellen: Twee onafhankelijke vaardigheden [Reading and spelling: Two independent skills] *Tijdschrift voor Ontwikkelingspsychologie*, 20, 62-63.

[12]

Lezen en spellen: twee onafhankelijke vaardigheden

Anny M.T. Bosman & Annette M.B. de Groot, Vakgroep Psychonomie, U.v.A.

Om de spelling van woorden te leren is lezen als methode niet bijzonder effectief. Daarentegen zijn strategieën die gericht zijn op het uit het hoofd leren van de letters waaruit het woord bestaat dat wel. De transfer van lezen naar spellen blijkt dus gering te zijn. Hieraan gekoppeld kan de vraag gesteld worden of je door te spellen leert lezen, ofwel, is er transfer van spellen naar lezen? In een experiment werden kinderen uit groep 3 van het Basisonderwijs geconfronteerd met woorden waarvan zij de spelling niet kenden, en die zij zeer waarschijnlijk ook zelden of nooit hadden gelezen. Aan de helft van de kinderen werd gevraagd om van een door de proefleidster genoemd woord (zonder visuele ondersteuning) aan te geven hoe zij dachten dat het woord gespeld werd (conditie: mondeling spellen; MS-groep). De andere helft van de kinderen moest van een door de proefleidster genoemd woord aangeven (eveneens zonder visuele ondersteuning) hoe zij dachten dat een orthografisch ambigu deel van het woord gespeld werd, bijvoorbeeld: /au/ of /ou/ in pauw (conditie: probleem noemen; PN-groep). Alle kinderen in de twee experimentele groepen kregen feedback over hun antwoorden op de spellingwoorden en werden zondig gecorrigeerd. De kinderen oefenden de woorden op deze wijze vier keer. Daarnaast moesten de kinderen een aantal woorden vier keer nazeggen (nazegwoorden). In de testfase van het experiment werden drie tests afgenomen. Een leestest over de spelling- en nazegwoorden (trainingwoorden) en een aantal nieuwe woorden, waarbij de opletijd en de foute benoemingen van de woorden werden geregistreerd. Een spellingherkennings-test over de trainingwoorden, waarbij uit twee alternatieven de correcte spelling van het trainingwoord gekozen moest worden (bijv.: kwaad of kwaan), en een spellingproduktietest, die bestond uit een schriftelijk dictee over de trainingwoorden. Aan de testfase werd een controlegroep toege-

POSTERDISCUSSIE

voegd die geen training had gehad in de spelling- en nazegwoorden. De resultaten lieten zien dat voor het correct en accuraat lezen van woorden het herhaaldelijk uitspreken ervan even effectief was als kennis hebben over de spelling van de woorden. De nazegwoorden bleken namelijk even snel en accuraat opgelezen te worden als de spellingwoorden, en de trainingwoorden werden sneller en accurater opgelezen dan de nieuwe woorden. Om woorden correct te spellen was het woord herhaaldelijk uitspreken minder effectief dan het hebben van kennis over de spelling ervan. De spellingwoorden werden namelijk beter gespeld dan de nazegwoorden, en de kinderen uit de trainingsgroepen (MS en PN) maakten minder fouten in de spellingtests dan kinderen uit de controle-groep, maar dit gold alleen voor de spellingwoorden en niet voor de nazegwoorden. Van spellen leer je dus niet lezen, maar wel spellen. De conclusie dat er geen transfer is van spellen naar lezen lijkt dus gerechtvaardigd. Spellens en lezen zijn twee vaardigheden die minder met elkaar te maken hebben dan het zich in eerste instantie laat aanzien.